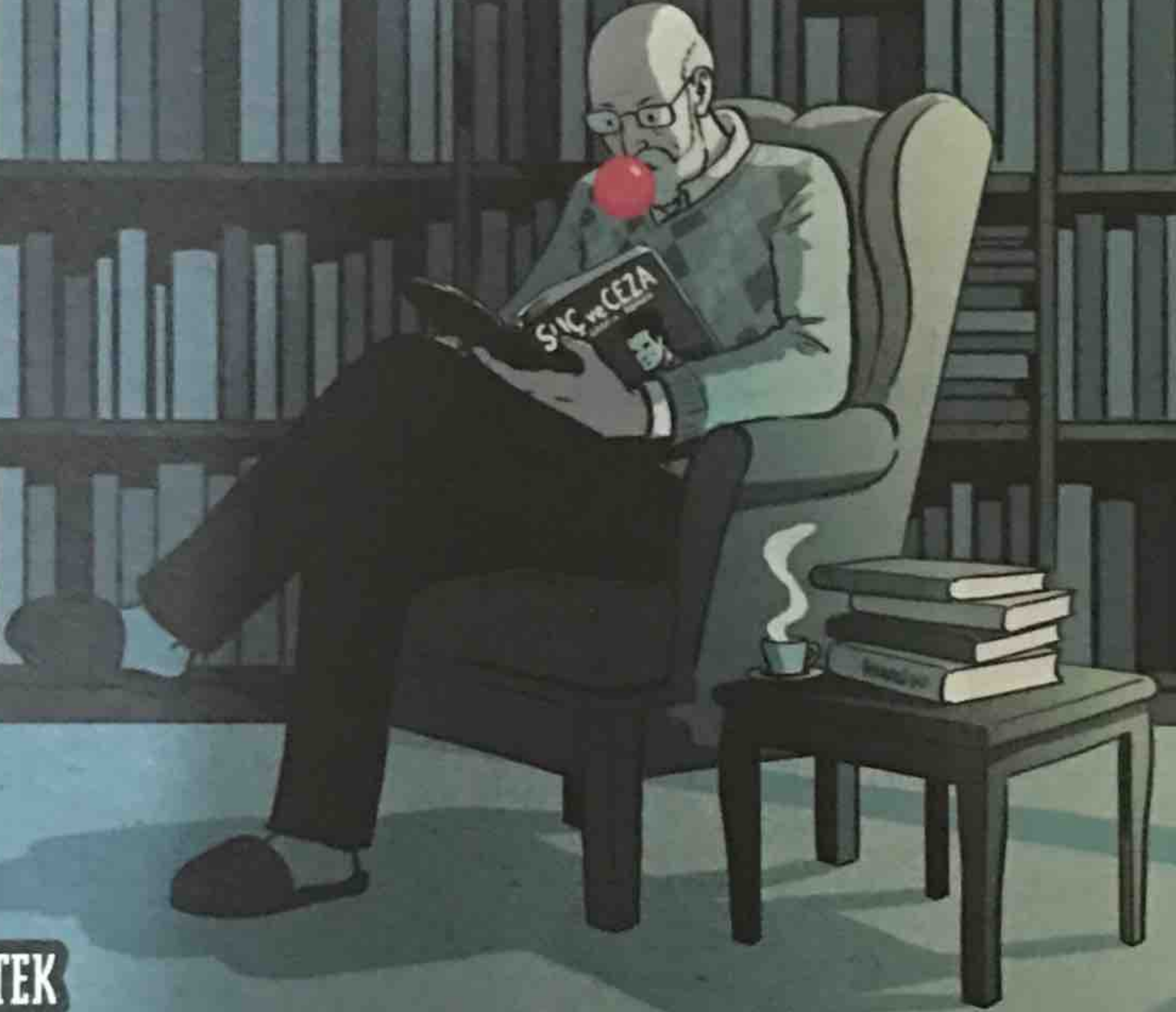

sabit fikir

73

MART 2017 # GÜNCEL EDEBİYAT
www.sabitfikir.com
FİYATI: 3,00 TL

LEVENT CANTEK

YENİ BİR EDEBİYAT SEVDALISI

GRAFİK ROMAN

ISSN 2146-2127

9 772146 212005 >

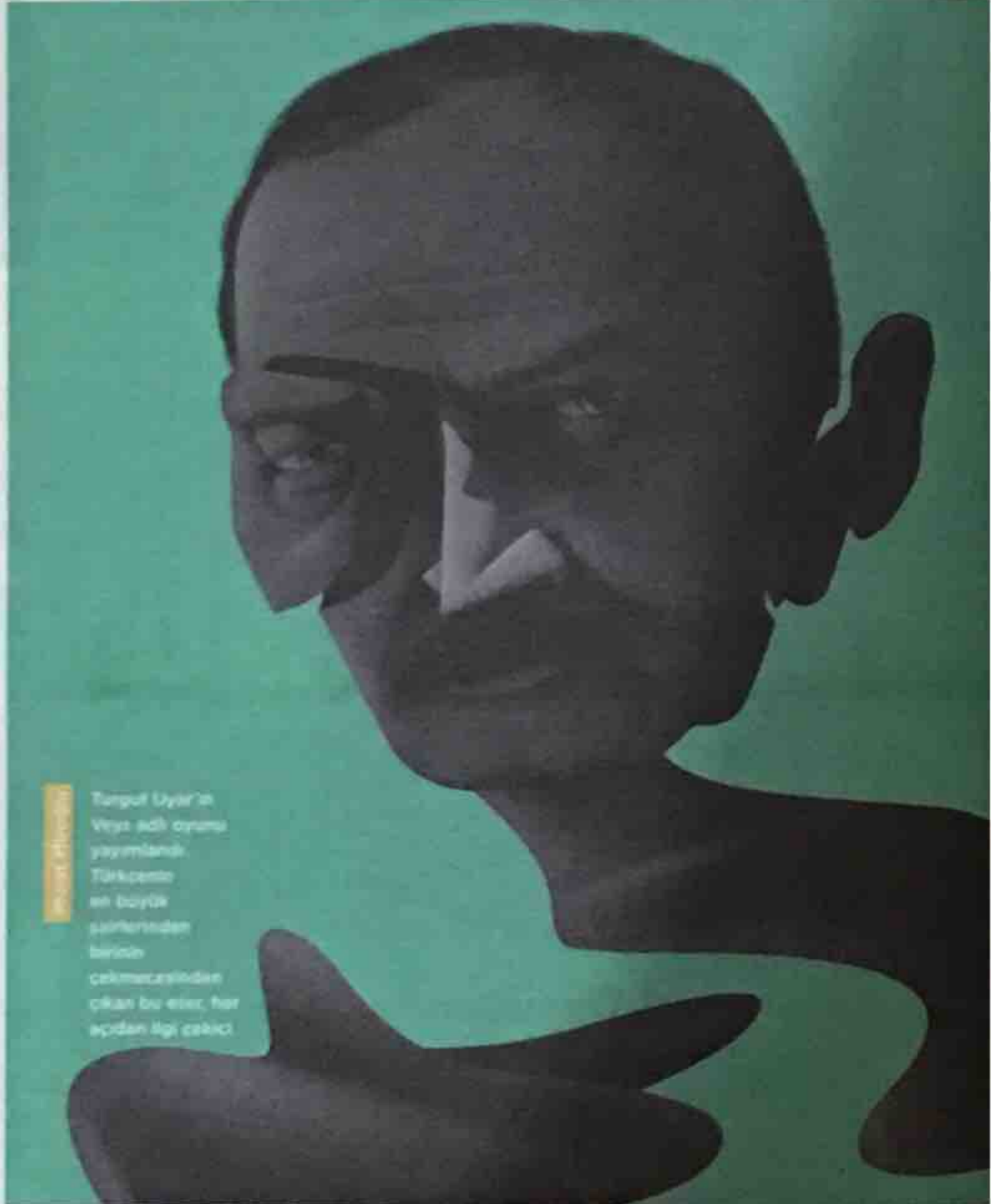
“BİR BÜYÜK İNTİHAR GEREKLİ DÜNYAMIZA”

“Veys, büyük bir heyecanla karşılanacak bir eser. Türkçenin en büyük şairlerinden birinin yollar sonra ortaya çıkan yeni bir eseri kimi heyecanlandırır mı?”

Turgut Uyar'ın Veys adlı oyunu yayımlandı. Türkçenin en büyük şairlerinden birinin çekmecesinden çıkan bu eser, her açıdan ilgi çekici. Öncelikle onu yazan Turgut Uyar; diğer taraftan Veys, geçmişten günümüze gerek dili gerekse anlattıklarıyla hiç eskimeyecek bir eser gibi duruyor.

Üç perde ve dört tablodan oluşan oyunda Veys, bir yalvaçtan (peygamber) bahsedildiğini duyar ve ne olursa olsun bu yalvacın peşinden gitmek ister. Annesi ve nişanlısı Mira onu kalması için ikna etmeye çalışırlar ancak Veys yine de yollara düşer. Sonunda yola düştüğünde 91 gün geçer ve elindeki bonoların de süresi dolmak üzeredir. Mutlaka yalvacı bulması gerekmektedir, yoksa borcunu ödeyemeyecektir. Bu arayışta ona kentte rastladığı Montör dediği kişi yardımcı olur, ancak elindeki adreste yalvac değil adının Profesör Gesellschaft olduğunu öğrendiğimiz biri yaşamaktır. O da biraz önce tutuklanarak götürülmüştür. Bunu onlara söyleyense profesörün asistanıdır. Oysa Montör ve Veys, aynı kapıdan geçmelerine rağmen profesörün götürüldüğünü görmemişlerdir.

Turgut Uyar'ın Veys adlı oyunu yayımlandı. Türkçenin en büyük şairlerinden birinin çekmecesinden çıkan bu eser, her açıdan ilgi çekici.

Oyunun başlangıcında Veys, yalvacı bulmak için gitmek istediğini annesine söylerken birden evin içi sıvaştan dönenlerle dolar. Her biri savaşa ve ölüme bir konuşan, bir süre sonra evde hiç nefes alacak yer bırakmayan bu savaş artıkları sürekli ölümden, oyun boyunca ölüm her zaman Veys'in yanı başında duracaktır.

Oyunda dikkati çeken diğer bir unsur, sık sık trafik ışıklarının kırmızı, yeşil ve sarı renklerde yanarak kahramanın ruh hallerine ve metnin ritmine uygun bir şekilde hareket etmeleridir. Her perdede farklı renklerde yanıp bu trafik ışıkları başlangıçtan itibaren vardır. Sanki bu ışıklar oyunun zamansızlığını sekteye uğratmaya çalışır bir işlev üstlenirler. Çünkü oyunun başında bir tragedya olamamaktan bahseden koro kişisinden biri, Veys'in yolculuğu, yalvacı ararken Profesör Gesellschaft'i aramaya yönelen tavrı, bu arayışta değişen bakkal dükkanının ve sokak adının bir zamandan diğerine geçişi bu temsili destekler. Bir yerde şimdiye yer alan zaman bir yerde geçmişe bir yerde geleceğe bu ışıkların yanıp sönmesiyle geçer gibidir. Diğer taraftan eski ile yeninin, şiirsel olan ile somut olanın bir geçicilikte buluşması da böylece sağlanır. Sonuçta Veys, elindeki bonolarla kalan bir günümüz insanından başka bir şey değildir.

OYUN METNİNİN TAMAMLAYICILARI

Kitabın başında Turgut Uyar'ın daktilo edilmiş sayfalarındaki eksiklerle, adı konulmadığı belirtilerek yayımlanan bu eserin sonuna Orhan Koçak ve Ayşegül Yüksel tarafından yazılmış iki yazı eklenmiş. Orhan Koçak "İsteyene Kartvizit: Bir Şiiri Kendinden (Vaz)Geçerken İzlemek" başlıklı yazısında Uyar'ın edebi kimliğinde bu eserin nerede durduğunu tespit etmeye çalışıyor. Benim biraz önce eski ve yeninin bir arada bulunması olarak tanımladığın meseleyi Koçak, alegoriden yola çıkarak anlatıyor: "Alegorik sayabileceğimiz metinlerde, farklı zamanların ve öykülerin figürleri, ancak bir tür 'kıyamet' anında ya da bütün 'baraj' kapaklarının açıldığı, ar damarlarının çatladığı ve farksızlaşmanın egemen olduğu sakil ve seyvani bir 'cümbüşte' (Bakhtin) aynı zemin üstünde buluşurlar; arka ve ön plan ayrımı kalmamıştır." Böylece daha önceden başlamış bir değersizleştirme ve içeriksizleştirmenin, yani nominalizmin Uyar'ın şiirinde de halihazırda bulunduğu bahsediyor Koçak. Sonrasında da Veys'in, Uyar'ın şiirleri arasında nasıl bir döneme denk geldiğinin peşine düşüyor. Veysel Karani ile Veys arasındaki ilişki ile "pırsız derviş" ve Uyar'ın "Efendimiz Acemilik"i arasındaki bağlantıları kuruyor. Gerek oyun gerekse Turgut Uyar'ın edebiyatı için önemli bir yazı olan Koçak'ın yazısı, sadece oyun ile Uyar'ın edebiyatı arasında bağlantılar kurmuyor, Uyar'ın bu oyunla edebiyatımızda gerçekleştirdiklerini de mesele haline getiriyor.

Orhan Koçak'ın ardından, tiyatro üzerine çalışmalarıyla tanınan Ayşegül Yüksel'in "Romans Karşılığı Bir Tiyatro Söylemi" başlıklı yazısı geliyor. Ayşegül Yüksel burada oyunun romans kalıbına yakın durmakla birlikte, Veys'in arayışının hiçlikle sonuçlanması sebebiyle bundan uzak olması üzerinde duruyor. Oyunun düşünce ve gerçeklik arasındaki çizgileri zorladığından bahsediyor. Oyunun 1960'larda Türk tiyatrosuna hâkim

olan Karagöz, Ortaoyunu gibi popüler Türk tiyatro geleneğinin özelliklerini taşıdığı kadar aynı yıllarda özellikle Güngör Dilmen'in oyunlarında görülen şiir diliyle yoğunlaşmış tragedyalardan izler taşıdığından da söz edip, bunların Uyar'ın 1960'lı yıllarda yazdığı şiirlerle arasında bağlantı kuruyor: "İçerik ve biçim özelliklerine dayanarak yazılış zamanını 1960'lar olarak belirlediğimiz oyunda yer alan kimi imgelerin izini Uyar'ın şiirlerinde sürdürdüğümüz zaman da şöyle bir resim çıkıyor karşımıza: 'Tanrı' ve 'ölüm' ve bıçak olgularıyla Uyar şiirinin her döneminde karşılaşırız. 1959'da yayımlanan *Dünyanın En Güzel Arabistanı* ve 1962'de yayımlanan *Tütünler Islak* kitapları, oyunda yer alan, sıkıntı, eskime, tatil, yalvacı, borç ödemememe, dinin eskimesi, Arabistan, cölde yolculuk, terziler, tefeciler, bonolar, karşılıksız çekler gibi evrensel/toplumsal imgeler açısından zengin görünüyor. Bu da oyuna temel olan yazar kişi duyarlılığının bir kez daha 1960'lı yıllarla buluştuğunu göstermektedir."

Veys'in sadece oyun metniyle değil, Orhan Koçak ve Ayşegül Yüksel'in makalesiyle birlikte yayımlanması oldukça isabetli olmuş. Böylece bu yazılar, sadece bir kısmı eksik parçalarla elimizde bulunan bu oyunun tamamlayıcıları olarak kitapta yerlerini almışlar.

Veys, büyük bir heyecanla karşılanacak bir eser. Türkçenin en büyük şairlerinden birinin yıllar sonra ortaya çıkan yeni bir eseri kimi heyecandırmaz ki!

Dikkati çeken diğer bir unsur, sık sık trafik ışıklarının kırmızı, yeşil ve sarı renklerde yanarak kahramanın ruh hallerine uygun bir şekilde hareket etmeleri

VEYS
Turgut Uyar
YKY